RETTENS DOM (Første Afdeling)

6. april 1995 *

I sag T-150/89,

G. B. Martinelli, tidligere G. B. Metallurgica SpA, Milano (Italien), ved advokaterne Carmelo Maccarone, Bergamo, og med valgt adresse i Luxembourg hos advokat Franco Colussi, 36, rue de Wiltz,

sagsøger,

mod

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved Enrico Traversa og Julian Currall, Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtigede, bistået af advokat Alberto Dal Ferro, Vicenza, og med valgt adresse i Luxembourg hos Georgios Kremlis, Kommissionens Juridiske Tjeneste, Wagner-Centret, Kirchberg,

sagsøgt,

* Processprog: italiensk.

angående en påstand om annullation af Kommissionens beslutning 89/515/EØF af 2. august 1989 om en procedure i henhold til EØF-traktatens artikel 85 (IV/31.553 — Armeringsnet, EFT L 260, s. 1),

har

DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABERS RET I FØRSTE INSTANS
(Første Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, H. Kirschner, og dommerne C.W. Bellamy, B. Vesterdorf, R. García-Valdecasas og K. Lenaerts,

justitssekretær: H. Jung,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter mundtlig forhandling, der fandt sted fra den 14. til den 18. juni 1993,

afsagt følgende

Dom

Sagens faktiske omstændigheder

1 Nærværende sag vedrører Kommissionens beslutning 89/515/EØF af 2. august 1989 om en procedure i henhold til EØF-traktatens artikel 85 (IV/31.553 — Armeringsnet, EFT L 260, s. 1, herefter benævnt »beslutningen«), hvorved fjorten producenter af armeringsnet blev pålagt en bøde for overtrædelse af traktatens artikel 85, stk. 1. Det produkt, der er genstand for Kommissionens beslutning, er arme-

ringsnet. Armeringsnet er præfabrikerede armeringer af glat eller profileret koldtrukken ståltråd, som ved punktsvejsning i rette vinkler forbindes til et net. Det benyttes inden for næsten alle anvendelsesområder for armeret jernbetonkonstruktion.

2 Fra 1980 udviklede der sig inden for denne sektor på det tyske og franske marked samt Benelux-markedet en række aftaler og forskellige former for praksis, som ligger til grund for beslutningen.

3 Den 6. og 7. november 1985 foretog tjenestemænd fra Kommissionen i medfør af artikel 14, stk. 3, i Rådets forordning nr. 17 af 6. februar 1962, første forordning om anvendelse af bestemmelserne i traktatens artikel 85 og 86 (EFT 1959-1962, s. 81, herefter benævnt »forordning nr. 17«), samtidigt og uden forudgående varsel kontrolundersøgelser hos syv virksomheder og to sammenslutninger af virksomheder, nemlig Tréfilunion SA, Sotralentz SA, Tréfilarbed Luxembourg-Saarbrücken SARL, Ferriere Nord SpA (Pittini), Baustahlgewebe GmbH (BStG), Thibo Draad-en Bouwstaalprodukten BV (Thibodraad), Bekaert NV, Syndicat national du tréfilage d'acier (STA) og Fachverband Betonstahlmatten eV. Den 4. og 5. december 1985 blev der foretaget yderligere kontrolundersøgelser hos ILRO SpA, G. B. Martinelli, Usines Gustave Boël NV (afdeling Trébos), Tréfileries de Fontaine-l'Évêque (TFE), Frère-Bourgeois Commerciale SA (FBC), Van Merksteijn Staalbouw BV og ZND Bouwstaal BV.

4 På grundlag af det materiale, som blev fundet ved kontrolundersøgelserne, og de oplysninger, som blev indhentet i medfør af artikel 11 i forordning nr. 17, fandt Kommissionen, at de pågældende producenter fra 1980 til 1985 havde overtrådt traktatens artikel 85 ved en række aftaler og forskellige former for samordnet praksis vedrørende fastsættelse af leveringskvoter og priser for armeringsnet. Kommissionen indledte derfor proceduren i henhold til artikel 3, stk. 1, i forordning nr. 17, og den 12. marts 1987 fremsendte den meddelelse af klagepunkter til de pågældende virksomheder. Virksomhederne har besvaret disse klagepunkter. Den 23. og 24. november 1987 fandt der en høring sted med deltagelse af repræsentanter for virksomhederne.

5 Efter afslutningen af denne procedure vedtog Kommissionen beslutningen. Det fremgår heraf (22. betragtning), at konkurrencebegrænsningerne havde form af en række aftaler og/eller samordnet praksis (herefter under ét benævnt »aftaler«) med det formål at fastsætte priser og/eller leveringskvoter samt at opdele markederne for armeringsnet. Aftalerne vedrørte forskellige delmarkeder (de franske og tyske markeder samt Benelux-markedet), men påvirkede samtidig handelen mellem medlemsstater, fordi der deltog virksomheder fra flere medlemsstater. Det anføres i beslutningen: »I det foreliggende tilfælde er der ikke så meget tale om en global aftale mellem samtlige producenter i alle de pågældende medlemsstater, som om et kompleks bestående af flere aftaler med til dels skiftende deltagere. Aftalekomplekset har dog ved at regulere de enkelte delmarkeder ført til en vidtgående regulering af en betydelig del af fællesmarkedet.«

6 Beslutningen har følgende ordlyd:

»*Artikel 1*

Virksomhederne Tréfilunion SA, Société métallurgique de Normandie (SMN), CCG (TECNOR), Société de treillis et panneaux soudés (STPS), Sotralentz SA, Tréfilarbed SA, henholdsvis Tréfilarbed Luxembourg-Saarbrücken SARL, Tréfileries de Fontaine-l'Évêque, Frère-Bourgeois Commerciale SA (nu Steelinter SA), Usines Gustave Boël NV, afdeling Trébos, Thibo Draad-en Bouwstaalprodukten BV (nu Thibo Bouwstaal BV), Van Merksteijn Staalbouw BV, ZND Bouwstaal BV, Baustahlgewebe GmbH, ILRO SpA, Ferriere Nord SpA (Pittini) og G. B. Martinelli fu G. B. Metallurgica SpA har overtrådt EØF-traktatens artikel 85, stk. 1, idet de i perioden fra den 27. maj 1980 til den 5. november 1985 i et eller flere tilfælde deltog i en eller flere aftaler og/eller samordnet praksis (karteller), som bestod i fastsættelse af salgspriser, begrænsning af afsætningen, opdeling af markederne og foranstaltninger med henblik på anvendelse af og kontrol med disse aftaler.

Artikel 2

De i artikel 1 nævnte virksomheder skal — såfremt de stadig er aktive inden for armeringsnet-sektoren i Fællesskabet — straks ophøre med de konstaterede overtrædelser (hvis dette endnu ikke er sket) og i fremtiden i forbindelse med deres armeringsnet-aktiviteter afholde sig fra enhver aftale eller samordnet praksis med samme eller lignende formål eller virkning.

Artikel 3

For de i artikel 1 anførte overtrædelser pålægges der nedenstående virksomheder følgende bøder:

1) Tréfilunion SA (TU) — en bøde på 1 375 000 ECU

2) Société métallurgique de Normandie (SMN) — en bøde på 50 000 ECU

3) Société des treillis et panneaux soudés (STPS) — en bøde på 150 000 ECU

4) Sotralentz SA — en bøde på 228 000 ECU

5) Tréfilarbed Luxembourg-Saarbrücken SARL — en bøde på 1 143 000 ECU

6) Steelinter SA — en bøde på 315 000 ECU

7) Usines Gustave Boël NV, afdeling Trébos — en bøde på 550 000 ECU

8) Thibo Bouwstaal BV — en bøde på 420 000 ECU

9) Van Merksteijn Staalbouw BV — en bøde på 375 000 ECU

10) ZND Bouwstaal BV — en bøde på 42 000 ECU

11) Baustahlgewebe GmbH (BStG) — en bøde på 4 500 000 ECU

12) ILRO SpA — en bøde på 13 000 ECU

13) Ferriere Nord SpA (Pittini) — en bøde på 320 000 ECU

14) G. B. Martinelli fu G. B. Metallurgica SpA — en bøde på 20 000 ECU

...«

Retsforhandlinger

7 Sagsøgeren, G. B. Martinelli, tidligere G. B. Metallurgica SpA (herefter benævnt »Martinelli«), har på denne baggrund ved stævning indgivet til Domstolens Justitskontor den 25. oktober 1989 anlagt nærværende sag med påstand om annullation af beslutningen. Ti af de tretten andre virksomheder, beslutningen er rettet til, har ligeledes anlagt sag.

8 Ved kendelser af 15. november 1989 har Domstolen i medfør af artikel 14 i Rådets afgørelse 88/591/EKSF, EØF, Euratom af 24. oktober 1988 om oprettelse af De Europæiske Fællesskabers Ret i Første Instans (EFT L 319, s. 1) henvist denne sag og de ti andre sager til Retten. Sagerne er registreret under nummer T-141/89 — T-145/89 og T-147/89 — T-152/89.

9 Ved kendelse af 13. oktober 1992 har Retten besluttet at forene sagerne med henblik på den mundtlige forhandling, idet de har forbindelse med hinanden, jf. procesreglementets artikel 50.

10 Ved skrivelser indgivet til Rettens Justitskontor i perioden mellem den 22. april og den 7. maj 1993 har parterne besvaret de spørgsmål, Retten havde stillet dem.

11 På grundlag af svarene på spørgsmålene og den refererende dommers rapport har Retten besluttet at indlede den mundtlige forhandling uden forudgående bevisoptagelse.

12 Parterne har afgivet mundtlige indlæg og besvaret Rettens spørgsmål under den mundtlige forhandling, der fandt sted fra den 14. til den 18. juni 1993.

Parternes påstande

13 Sagsøgeren har nedlagt følgende påstande:

— Principalt:

Under hensyn til, at Martinelli er en lille virksomhed, som har tilsluttet sig aftalerne alene for at komme ind på det franske marked, og

når henses til, at sagsøgeren tilsluttede sig aftalerne i den tro, at de var lovlige og godkendt i henhold til traktatens artikel 85, stk. 3,

fastslås det, at Martinelli ikke er ansvarlig for de faktiske omstændigheder, der er gjort gældende over for sagsøgeren, således at beslutningen annulleres, og den bøde på 20 000 ECU, som er pålagt virksomheden, ophæves.

— Subsidiært:

Under hensyn til, at Martinelli aldrig konkret har draget fordel af den situation, som var resultatet af de aftaler, der blev indgået mellem producenterne af armeringsnet, og

når henses til, at Martinelli, der var i god tro, aldrig har skjult noget for Kommissionen, men hele tiden loyalt har erkendt de faktiske omstændigheder, der er gjort gældende over for virksomheden,

nedsættes den bøde, der er pålagt Martinelli, i forhold til de bøder, der er pålagt de selskaber, som i størst mulig udstrækning har haft fordele af de omhandlede aftaler, således at der tages hensyn til sagsøgerens faktiske deltagelse i aftalerne.

— Kommissionen tilpligtes at betale sagens omkostninger.

14 Sagsøgte har nedlagt følgende påstande:

— Frifindelse.

— Sagsøgeren tilpligtes at betale sagens omkostninger.

Realiteten

15 Det bemærkes, at det anføres i beslutningen (23., 51., 159. og 160. betragtning), at sagsøgeren deltog i to serier af aftaler på det franske marked. Aftalerne omfattede dels de franske producenter (Tréfilunion, STPS, SMN, CCG og Sotralentz), dels de udenlandske producenter, som opererede på det franske marked (ILRO, Ferriere Nord, Martinelli, Boël/Trébos, Tréfileries de Fontaine-l'Évêque, Frère-Bourgeois Commerciale og Tréfilarbed). Formålet med aftalerne var at fastsætte priser og kvoter med henblik på at begrænse importen af armeringsnet til Frankrig og at fastlægge proceduren for en informationsudveksling. Den første serie af aftaler blev gennemført fra april 1981 til marts 1982. Den anden serie af aftaler blev gennemført fra begyndelsen af 1983 til udgangen af 1984 og var formaliseret ved en »protocol d'accord«, som blev vedtaget i oktober 1983.

16 Sagsøgeren har fremført tre anbringender til støtte for sine påstande. Det første anbringende støttes på, at traktatens artikel 85, stk. 1, er blevet tilsidesat, idet virksomhedens deltagelse i aftalerne ikke er i strid med denne bestemmelse. Det andet anbringende støttes på, at artikel 15, stk. 2, i forordning nr. 17 er blevet tilsidesat,

idet virksomhedens deltagelse i aftalerne ikke begrunder, at den pålægges en bøde, som under alle omstændigheder bør nedsættes. Det tredje anbringende støttes på, at EØF-traktatens artikel 190 er tilsidesat.

Anbringendet om tilsidesættelse af traktatens artikel 85, stk. 1

Parternes argumenter

17 Sagsøgeren har i det væsentlige anført, at Kommissionen tilsidesatte traktatens artikel 85, stk. 1, da den fandt, at virksomhedens deltagelse i de aftaler, der blev indgået mellem producenterne af armeringsnet, var i strid med denne bestemmelse. Virksomheden var således tvunget til at tiltræde de aftaler, de største producenter af armeringsnet allerede havde indgået, idet det var den eneste måde, hvorpå den kunne komme ind på det franske marked, hvor den ikke tidligere havde opereret. Virksomheden håbede på denne måde at få de oplysninger, der var nødvendige for at komme ind på markedet.

18 Endvidere har sagsøgeren anført, at virksomheden på grund af sin ringe størrelse ikke kunne få nogen indflydelse på aftalerne, som blev indgået på de store producenters initiativ, og virksomheden måtte således passivt acceptere deres afgørelser.

19 Af samme grund kan virksomhedens deltagelse i aftalerne ikke have haft nogen indflydelse på konkurrencen eller på handelen mellem medlemsstater. Som bevis herfor har sagsøgeren henvist til, at virksomheden aldrig nåede op på den alt for store kvote, der var tildelt den på det franske marked, og der var således kun tale om en teoretisk kvote.

20 Sagsøgeren har bestridt det, der anføres i 162. betragtning til beslutningen, hvorefter »Følgerne af deltagelsen i aftalerne [ikke] skal ... vurderes isoleret for hver af de deltagende virksomheder, men under ét for alle deltagerne i de generelle aftaler, og endvidere skal aftalerne for de øvrige delmarkeder (Benelux og Tyskland) også tages i betragtning. På baggrund af de gensidige forpligtelser mellem producenter på disse markeder øges betydningen af selv en relativt lille markedsdeltagers adfærd.« For det første kan dette ikke gælde for virksomheden, når henses til, at der ikke for dens vedkommende var tale om gensidighed, da Kommissionen alene har gjort gældende, at virksomheden deltog i en aftale på det franske marked. For det andet finder sagsøgeren det uacceptabelt på denne måde at vurdere virksomhederne under ét. Kommissionen burde i stedet have taget hensyn til den enkelte virksomheds individuelle deltagelse.

21 Kommissionen har anført, at sagsøgerens argumentation i det væsentlige er uden betydning for beviset for overtrædelsen, men at der er taget hensyn hertil ved vurderingen af overtrædelsens grovhed i forbindelse med bødeudmålingen.

22 Endvidere har Kommissionen anført, at sagsøgerens argument om virksomhedens ubetydelige stilling på markedet er udtryk for en retsvildfarelse, idet det afgørende spørgsmål ikke er, om virksomhedens deltagelse i aftalerne kunne begrænse konkurrencen, men om de aftaler, som virksomheden har erkendt at have deltaget i, kunne begrænse konkurrencen (Rettens dom af 17.12.1991, sag T-6/89, Enichem Anic mod Kommissionen, Sml. II, s. 1623, præmis 216).

Rettens bemærkninger

23 Det bemærkes indledningsvis, at sagsøgeren i sin påstand har erkendt at have tiltsluttet sig de aftaler, der blev indgået mellem producenter af armeringsnet, og virksomheden har ikke bestridt, at formålet hermed var at fastsætte priser og kvoter.

24 Ifølge traktatens artikel 85, stk. 1, er alle aftaler mellem virksomheder og alle former for samordnet praksis, der kan påvirke handelen mellem medlemsstater, og som har til formål eller til følge at hindre, begrænse eller fordreje konkurrencen inden for fællesmarkedet, uforenelige med fællesmarkedet og forbudt, navnlig sådanne, som består i direkte eller indirekte fastsættelse af købs- eller salgspriser eller af andre forretningsbetingelser og opdeling af markeder eller forsyningskilder.

25 Det fremgår af bestemmelsen, at det afgørende spørgsmål er, om de aftaler, sagsøgeren deltog i sammen med andre virksomheder, havde til formål eller til følge at begrænse konkurrencen, og om de kunne påvirke handelen mellem medlemsstater. Det er således uden betydning, om sagsøgerens deltagelse i aftalerne på grund af virksomhedens ubetydelige stilling på det franske marked isoleret set kunne begrænse konkurrencen eller påvirke handelen mellem medlemsstater (ovennævnte dom i sagen Enichem Anic mod Kommissionen, præmis 216 og 224).

26 Sagsøgeren har ikke bestridt, at de aftaler, virksomheden deltog i, havde til formål eller til følge at begrænse konkurrencen, eller at de kunne påvirke handelen mellem medlemsstater, hvilket fremgår af en række dokumenter vedrørende møder, hvori deltog producenter fra forskellige medlemsstater, (jf. bl.a. 32.-35., 53. og 54. betragtning til beslutningen) og af, at sagsøgeren har erkendt at have »rettet sig efter aftalerne« og udvist en »ortodoks« adfærd i relation hertil. Denne vurdering påvirkes ikke af sagsøgerens argument om, at virksomhedens kvote var af teoretisk karakter.

27 I øvrigt bemærkes, at det efter traktatens artikel 85, stk. 1, ikke er nødvendigt, at de fastslåede konkurrencebegrænsninger faktisk har påvirket handelen mellem

medlemsstater mærkbart, men kun, at det er bevist, at aftalerne kan have haft en sådan virkning (Domstolens dom af 1.2.1978, sag 19/77, Miller mod Kommissionen, Sml. s. 131, præmis 15).

28 Det må herefter fastslås, på samme måde som det er sket i beslutningen, at sagsøgeren ved at tilslutte sig aftaler, som havde til formål at begrænse konkurrencen på fællesmarkedet, og som kunne påvirke handelen mellem medlemsstater, har overtrådt traktatens artikel 85, stk. 1.

29 Anbringendet må således forkastes.

Anbringendet om tilsidesættelse af artikel 15 i forordning nr. 17

30 Dette anbringende kan opdeles i tre led. Det første led vedrører spørgsmålet om, hvorvidt sagsøgeren har handlet forsætligt eller uagtsomt. Det andet led vedrører den begrænsede rolle, sagsøgeren mener at have spillet, og det tredje led vedrører en krænkelse af ligebehandlingsprincippet.

I — *Manglende forsæt eller uagtsomhed*

Parternes argumenter

31 Sagsøgeren har anført, at det ikke over for virksomheden kan gøres gældende, at den handlede forsætligt eller uagtsomt, idet virksomheden tiltrådte aftalerne i den

formening, at de opfyldte betingelserne i traktatens artikel 85, stk. 3. Virksomheden var således overbevist om, at aftalerne i den udstrækning, den var berørt heraf, alene havde til formål at sikre en bedre fordeling af de økonomiske ressourcer og ikke på nogen måde at indføre restriktioner i de frie varebevægelser, hvilket også ses af, at sagsøgeren tiltrådte aftalerne for at komme ind på det franske marked. Sagsøgerens opfattelse blev underbygget af, at det fremgår af artikel 2595 ff. i den italienske »codice civile«, at det på visse vilkår er tilladt at indgå aftaler, som skal sikre en bedre fordeling af de nationale ressourcer, og hvorved udviklingen i konkurrencen søges kontrolleret.

32 Sagsøgeren har videre anført, at den omstændighed, at virksomheden aldrig har anset de dokumenter vedrørende de anfægtede aftaler, den var i besiddelse af, for »fortrolige«, men spontant udleverede dem til Kommissionen, bestyrker, at virksomheden handlede i god tro.

33 Kommissionen har anført, at det ikke er nødvendigt, at virksomheden var vidende om, at den begik en overtrædelse af traktatens artikel 85, for at der kan pålægges en bøde herfor (ovennævnte dom i sagen Miller mod Kommissionen).

34 Endvidere har Kommissionen anført, at det fremgår af Domstolens praksis, at henvisningen til den italienske lovgivning er uden betydning i denne sag (Domstolens dom af 11.1.1990, sag C-277/87, Sandoz Prodotti Farmaceutici mod Kommissionen, Sml. I, s. 45, summarisk offentliggørelse).

35 Endelig har Kommissionen anført, at sagsøgeren ikke kunne gå ud fra, at de omhandlede aftaler var omfattet af en fritagelse i henhold til traktatens artikel 85, stk. 3, idet de ikke var anmeldt eller omfattet af undtagelserne til anmeldelsespligten i artikel 4, stk. 2, i forordning nr. 17.

Rettens bemærkninger

36 Det bemærkes, at for at en tilsidesættelse af traktatens konkurrenceregler kan anses for forsætlig, er det ikke nødvendigt, at virksomheden har været vidende om, at den overtrådte reglerne, men det er tilstrækkeligt, at den ikke kunne være uvidende om, at dens adfærd havde til formål at begrænse konkurrencen (Domstolens dom af 11.7.1989, sag 246/86, Belasco m.fl. mod Kommissionen, Sml. s. 2117, præmis 41, og af 8.2.1990, sag C-279/87, Tipp-Ex mod Kommissionen, Sml. I, s. 261, samt Rettens dom af 10.3.1992, sag T-15/89, Chemie Linz mod Kommissionen, Sml. II, s. 1275, præmis 350).

37 Når henses til, at der er tale om en meget alvorlig og åbenbar overtrædelse af traktatens artikel 85, stk. 1, navnlig litra a) og c), finder Retten ikke, at sagsøgeren kan gøre gældende, at virksomheden ikke handlede uagtsomt eller forsætligt. Endvidere kan sagsøgeren ikke gøre gældende, at virksomheden var overbevist om, at de aftaler, den tiltrådte, var omfattet af en fritagelse i henhold til traktatens artikel 85, stk. 3. Sagsøgeren kan således hverken have været uvidende om, at aftalerne skulle anmeldes til Kommissionen, for at virksomheden kunne få en fritagelse, eller at aftalerne ikke var omfattet af undtagelserne til anmeldelsespligten i artikel 4, stk. 2, i forordning nr. 17.

38 Med hensyn til argumentet om bestemmelserne i den italienske »codice civile« bemærkes, at en national lov ikke kan begrunde en adfærd, som er forbudt i henhold til traktaten. En eventuel fejl fra sagsøgerens side på dette punkt ændrer ikke ved, at virksomheden burde vide, at dens adfærd var konkurrencebegrænsende i henhold til Domstolens nævnte praksis.

39 Anbringendet kan således ikke tiltrædes.

II — *Sagsøgerens begrænsede rolle*

Parternes argumenter

40 Sagsøgeren har anført, at de dokumenter, Kommissionen har nævnt i 31.-45. og 51.-70. betragtning til beslutningen, viser, at virksomheden aldrig tog initiativ til aftaler, og at den kun tilsluttede sig aftaler, der allerede var indgået af de store europæiske producenter, fordi det var den eneste måde, hvorpå virksomheden kunne komme ind på det franske marked.

41 Det er sagsøgerens opfattelse, at Kommissionen skulle have taget hensyn til denne begrænsede og passive rolle og have behandlet virksomheden anderledes, end den behandlede de store virksomheder, som tog initiativ til aftalerne.

42 Kommissionen har heroverfor anført, at den hverken har anerkendt, at sagsøgeren spillede en »ubetydelig« rolle i aftalerne, eller påstået, at virksomheden tog »initiativ til aftalerne«. Kommissionen har dog fremhævet, at sagsøgeren spillede en aktiv rolle i forbindelse med forhandling, indgåelse og gennemførelse af aftalerne, således som det fremgår af de dokumenter, der er nævnt i 31.-45. og 51.-70. betragtning til beslutningen.

43 Endvidere har Kommissionen henvist til, at blandt de mange faktorer, den tog hensyn til ved bødeudmålingen, indgår virksomhedernes størrelse, omfanget og varigheden af deres deltagelse og den rolle, de spillede ved forhandlingerne om aftalerne, samt deres deltagelse i gennemførelsen heraf.

44 Endelig har Kommissionen anført, at det ikke er en formildende omstændighed eller en omstændighed, der medfører bødens bortfald, at sagsøgeren deltog i de eksisterende aftaler med henblik på at kunne eksportere til Frankrig.

Rettens bemærkninger

45 Det bemærkes, at sagsøgeren ikke har fremført noget bevis til at imødegå de beviser, Kommissionen har fremlagt med henblik på at godtgøre, at virksomheden spillede en aktiv rolle i aftalerne.

46 Det må i denne forbindelse fremhæves, at det bl.a. af dokumenterne vedrørende forberedelsen og resultaterne af mødet i Paris den 1. april 1981 fremgår, hvilken rolle sagsøgeren spillede. Blandt disse dokumenter er der bl.a. et telex af 25. marts 1981 fra sagsøgeren til Ferriere Nord's og virksomhedens egen agent i Frankrig, Italmet (32. betragtning til beslutningen), et telex af 9. april 1981 til sagsøgeren fra Italmet (33. betragtning til beslutningen), et af Marie, Tréfilunion, udarbejdet memorandum af 9. april 1981 (34. betragtning til beslutningen) og en tabel fra sidstnævnte med overskriften »Import af armeringsnet fra Italien« (35. betragtning til beslutningen). Disse dokumenter viser, at sagsøgeren spillede en aktiv rolle i forberedelsen og indgåelsen af de kvote- og prisaftaler, som de franske, italienske og belgiske producenter indgik under mødet den 1. april 1981 for det følgende år.

47 Endvidere fremgår det af et telex, sagsøgeren den 14. juli 1983 fremsendte til Italmet (57. betragtning til beslutningen), hvilken rolle virksomheden spillede i forbindelse med gennemførelsen af aftalerne. I dette telex bemyndiger sagsøgeren Italmet til at sælge lagernet »med en rabat på 400 FF på Tréfilunion's katalogpriser og levering i anden halvdel af september, medmindre De har solgt resten af produktionskvoten.«

48 Endelig finder Retten, at Kommissionen med rette har anført i 203. betragtning til beslutningen, at den ved bødeudmålingen har taget hensyn til grovheden og varigheden af de pågældende virksomheders deltagelse samt til deres finansielle og økonomiske situation.

49 Anbringendet må herefter forkastes.

III — *Krænkelse af ligebehandlingsprincippet*

Parternes argumenter

50 Sagsøgeren har gjort gældende, at den bøde, der er pålagt virksomheden, ikke står i rimeligt forhold til de bøder, der er pålagt ILRO og Ferriere Nord.

51 For det første har sagsøgeren anført, at ILRO er blevet pålagt en bøde, som kun udgør 0,05% af selskabets årsomsætning med hensyn til armeringsnet, mens sagsøgeren er blevet pålagt en bøde svarende til 1,5% af denne omsætning. ILRO deltog imidlertid i langt større udstrækning end sagsøgeren i overtrædelsen, idet ILRO var med i aftalerne fra starten, selskabet eksporterede på to måneder mere armeringsnet end sagsøgeren på fem år og opnåede i modsætning til sagsøgeren en betydelig fordel ved aftalerne. Sagsøgeren har i replikken anført, at Kommissionen ikke kan begrunde denne forskelsbehandling med de ulovlige sanktioner, de franske myndigheder traf over for ILRO, idet disse sanktioner blev ophævet af forvaltningsdomstolen, eller med, at ILRO ikke overholdt aftalerne, idet selskabet, der har opnået en nedsættelse af bøden og har draget fordel af ikke at overholde aftalerne, dermed ville blive begunstiget dobbelt.

52 For det andet har sagsøgeren anført, at Ferriere Nord blev pålagt en bøde på kun 1% af selskabets omsætning, og der er ingen begrundelse for denne forskelsbehandling.

53 Kommissionen har anført, at ILRO og sagsøgeren af følgende to grunde er blevet behandlet forskelligt: ILRO overholdt ikke de indgåede aftaler, hvilket medvirkede til at svække kartellet, der har ikke kunnet føres bevis for, at ILRO tilskyndede til en forlængelse af de aftaler, der var indgået for 1981-1982, ILRO ydede Kommissionen bistand ved dens undersøgelser ved på afgørende måde at medvirke hertil, således som det blev præciseret i retsmødet (204. betragtning til beslutningen), ILRO var udsat for gengældelsesforanstaltninger fra de franske myndigheders side, og ILRO ophørte med at deltage i kartellet i maj 1984 (jf. 44., 64., 65., 66. og 204. betragtning til beslutningen). Disse forhold skal ses i sammenhæng med, at sagsøgeren nøje overholdt aftalerne.

54 Endvidere har Kommissionen anført, at når den anser det for en formildende omstændighed, at en virksomhed ikke overholder konkurrencebegrænsende aftaler, skyldes det, at målet er at opretholde konkurrencen, og når en konkurrencebegrænsende aftale ikke overholdes, bidrager dette på to måder til at opretholde konkurrencen: Aftalernes virkning formindskes, og de svækkes.

55 Herudover har Kommissionen bemærket, at det er uden betydning, at den først i retsmødet har oplyst, at det er ILRO, der henvises til i 204. betragtning til beslutningen, hvori anføres, at »én virksomhed [ydede] Kommissionen bistand ved dens undersøgelser«. Retten har anerkendt denne fremgangsmåde i dom af 17. december 1991 (sag T-7/89, Hercules Chemicals mod Kommissionen, Sml. II, s. 1711, præmis 358).

56 Endelig har Kommissionen anført, at sagsøgeren og Ferriere Nord relativt set er blevet behandlet forskelligt, fordi sidstnævnte eksporterer en væsentlig mindre del af sin produktion til Frankrig end sagsøgeren.

Rettens bemærkninger

57 Det bemærkes, at det fremgår af Domstolens og Rettens faste praksis, at forudsætningen for, at der er tale om en tilsidesættelse af ligebehandlingsprincippet, er, at sammenlignelige forhold er blevet behandlet forskelligt (ovennævnte dom i sagen Hercules Chemicals mod Kommissionen, præmis 295).

58 Det må imidlertid fastslås, at forskellene mellem ILRO's og sagsøgerens situation, som Kommissionen har redegjort for, er tilstrækkelige til at begrunde, at de to virksomheder er blevet behandlet forskelligt.

59 Selv om forskellen udtrykt i procent af omsætningen med hensyn til det omhandlede produkt (0,05% mod 1,5%) er større end udtrykt i absolutte tal (13 000 mod 20 000 ECU), finder Retten ikke, at sagsøgeren kan gøre gældende, at ligebehandlingsprincippet er blevet tilsidesat. Bøderne udgør et instrument i Kommissionens konkurrencepolitik. Den bør derfor have et vist skøn ved udmålingen af bøderne, således at virksomhederne tilskyndes til at overholde konkurrencereglerne.

60 Det må på denne baggrund fastslås, at Kommissionen væsentligt har nedsat den bøde, der blev pålagt ILRO, fordi selskabets adfærd medvirkede til at begrænse den skadelige virkning på konkurrencen af den overtrædelse, selskabet deltog i, navnlig som følge af, at selskabet ikke overholdt de indgåede pris- og kvoteaftaler og samarbejdede under opklaringen af overtrædelsen, hvilket gjorde, at Kommissionen kunne bringe denne til ophør. For at en sådan nedsættelse af bøden kan have den tilsigtede virkning, må den være tilstrækkelig stor i absolutte tal. Med hensyn til sagsøgeren forelå der ikke sådanne formildende omstændigheder.

61 Hvad angår Ferriere Nord finder Retten, at forskellen i den andel af to virksomheders samlede produktion, de eksporterede til det franske marked, berettiger, at der er blevet anvendt et forskelligt bødeniveau.

62 Sagsøgerens anbringende må herefter forkastes.

Anbringendet om tilsidesættelse af traktatens artikel 190

Parternes argumenter

63 Sagsøgeren har anført, at beslutningen ikke er tilstrækkeligt begrundet i forhold til de italienske producenter. I modsætning til, hvad der var tilfældet med hensyn til de andre producenter, som opererede på det franske marked, har Kommissionen kun ofret tre linjer med uvæsentlige bemærkninger, som ikke er underbygget af en undersøgelse, på de italienske producenter.

64 Kommissionen har anført, at den kun var forpligtet til sammenfattende at angive de væsentligste og mest iøjnefaldende kendetegn for de enkelte virksomheder i relation til den bøde, de blev pålagt, for så vidt det var nødvendigt for at give baggrunden for og afgrænse den rolle, de spillede i forbindelse med aftalerne. Kommissionen mener, at den har givet en tilstrækkelig præcis beskrivelse af forholdene for de italienske virksomheder og har redegjort for de væsentligste kendetegn. Situationen for disse virksomheder var enklere, fordi det ikke blev gjort gældende, at de havde deltaget i en aftale på det italienske marked.

Rettens bemærkninger

65 Det bemærkes, at det fremgår af fast retspraksis, at formålet med pligten til at begrunde beslutninger, som indeholder et klagepunkt, er at gøre det muligt for Fællesskabets retsinstanser at udøve deres legalitetskontrol og at give den berørte de oplysninger, som er nødvendige for, at vedkommende kan afgøre, om beslutningen er lovlig (Rettens dom af 24.1.1992, sag T-44/90, La Cinq mod Kommissionen, Sml. II, s. 1, præmis 42, og af 29.6.1993, sag T-7/92, Asia Motor m.fl. mod Kommissionen, Sml. II, s. 669, præmis 30). Kommissionen skal derfor nævne de faktiske og retlige omstændigheder samt de overvejelser, der har været afgørende for, at den traf en beslutning i henhold til konkurrencereglerne.

66 Endvidere bemærkes, at sagsøgeren læser beslutningen på en måde, hvorved en del af denne kunstigt udskilles, men beslutningen udgør et hele, og hver del må læses i lyset af de øvrige dele. Retten finder, at beslutningen set under ét giver sagsøgeren de oplysninger, der er nødvendige for, at virksomheden kunne afgøre, om beslutningen var lovlig, og Retten har på grundlag heraf kunnet udøve sin legalitetskontrol.

67 Endelig bemærkes, at når de passager i beslutningen, hvor sagsøgeren er nævnt, er kortfattede, skyldes det, som Kommissionen har anført, at de italienske virksomheder i modsætning til de øvrige virksomheder kun deltog i aftaler på et enkelt marked.

68 Anbringendet må således forkastes.

69 Retten finder herefter ikke grundlag for at ophæve eller nedsætte den bøde på 20 000 ECU, som er pålagt sagsøgeren.

70 Sagsøgte må herefter frifindes.

Sagens omkostninger

71 I henhold til artikel 87 i Rettens procesreglement pålægges det den tabende part at betale sagens omkostninger, hvis der er nedlagt påstand herom. Da sagsøgeren har tabt sagen, og Kommissionen har påstået virksomheden tilpligtet at betale sagens omkostninger, dømmes sagsøgeren til at betale disse.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

RETTEN (Første Afdeling)

1) Kommissionen frifindes.

2) Sagsøgeren betaler sagens omkostninger.

Kirschner Bellamy Vesterdorf

García-Valdecasas Lenaerts

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 6. april 1995.

H. Jung
Justitssekretær

H. Kirschner
Afdelingsformand

Indhold

Sagens faktiske omstændigheder ..... II - 1168

Retsforhandlinger ..... II - 1173

Parternes påstande ..... II - 1174

Realiteten ..... II - 1175

Anbringendet om tilsidesættelse af traktatens artikel 85, stk. 1 ..... II - 1176

Parternes argumenter ..... II - 1176

Rettens bemærkninger ..... II - 1177

Anbringendet om tilsidesættelse af artikel 15 i forordning nr. 17 ..... II - 1179

I — Manglende forsæt eller uagtsomhed ..... II - 1179

Parternes argumenter ..... II - 1179

Rettens bemærkninger ..... II - 1181

II — Sagsøgerens begrænsede rolle ..... II - 1182

Parternes argumenter ..... II - 1182

Rettens bemærkninger ..... II - 1183

III — Krænkelse af ligebehandlingsprincippet ..... II - 1184

Parternes argumenter ..... II - 1184

Rettens bemærkninger ..... II - 1186

Anbringendet om tilsidesættelse af traktatens artikel 190 ..... II - 1187

Parternes argumenter ..... II - 1187

Rettens bemærkninger ..... II - 1188

Sagens omkostninger ..... II - 1189